

نگاهی فقهی به مواد «۱۱۰۸ و ۱۱۰۴» قانون مدنی در رابطه‌ی بین نشوز و تمکین

محمد مهدی کریمی نیا^۱، میترا پاکدل^۲، مجتبی انصاری مقدم^۳^۱ استادیار و عضو هیأت علمی دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم (نویسنده مسئول)^۲ طلبه سطح چهار (دکتری)، گرایش فقه خانواده، مرکز تخصصی سطح چهار الزهرا (س) اهواز، استان خوزستان^۳ دانشجوی دکتری علوم قرآن و حدیث دانشگاه میبد، مدرس دانشگاه و پژوهشگر

چکیده

در زندگی مشترک که ارکان آن زوج و زوجه هستند؛ گاه این سؤال شکل می‌گیرد: آیا اگر زنی به تکالیف خود در زندگی عمل نکند، نشوزی که باعث قطع نفقه‌ی او می‌شود، عدم تمکین خاص (بهره‌مندی از استمتاع جنسی) است یا عدم تمکین و اطاعت زوجه به نحو عام، موجب نشوز می‌شود؟ از نظر قانون، مفهوم مقابل نشوز، صرفاً تمکین خاص نیست؛ بلکه اعم از تمکین خاص و عام است و این مطلب را از تجمیع دو قانون ۱۱۰۸ و ۱۱۰۴ قانون مدنی در وظایف زوجیت با کمک نظر مشهور فقها به دست آورده‌اند. تحقیق حاضر با استفاده از منابع کتابخانه‌ای و روش توصیفی-تحلیلی مسأله نشوز را بررسی کرده و با توجه به منبع بودن فقه برای حقوق موضوعه؛ به تطبیق فقه بر حقوق، می‌پردازد. در این تحقیق پس از بررسی کلید واژه‌های مفهومی و مصداقی عنوان تحقیق، بحث مصداقی و مفهومی نشوز، از کتب فقهی معتبر و مرجع، طرح شد و سپس مواد قانونی مندرج در عنوان، از کتب مرجع حقوقی، بررسی فقهی حقوقی شد و در نهایت، تطبیق بین نظرات حقوقی و فقهی به عمل آمد تا بتواند در قانون، کاربرد و در علم فقه، توسعه‌ای ایجاد کند. نکاتی که میتوان در مجموع استفاده نمود: ۱. نشوز زن متوقف بر عدم اطاعت او از زوج در امور جنسی است (تمکین خاص)؛ خواه در مصداق خروج از منزل یا مصادیق دیگر. ۲. باتوجه به آیات و روایات نشوز در مورد مرد نیز ثابت است. ۳. لزوم بازنگری در قانون مدنی از آنجا که تمکین عام را برزن واجب می‌داند.

واژه‌های کلیدی: تمکین خاص، تمکین عام، قانون مدنی، نشوز، نفقه.